

Брюксел, 30.1.2015 г.
COM(2015) 34 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**Междинна оценка на съвместната научноизследователска и развойна програма за
Балтийско море „BONUS“**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА

Междинна оценка на съвместната научноизследователска и развойна програма за Балтийско море „BONUS“

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад представя резултатите от междинната оценка, извършена в съответствие с член 13 от Решение (862/2010/ЕС) на Европейския парламент и на Съвета относно участието на Съюза в съвместна научноизследователска и развойна програма за Балтийско море (BONUS), предприета от няколко държави членки. Съгласно решението от Комисията се изисква да извърши междинна оценка на BONUS не по-късно от 31 декември 2014 г. с цел оценяване на напредъка към постигане на целите, поставени в решението, както и да предложи препоръки за по-нататъшно подобряване на интеграцията, качеството и ефикасността на изпълнението (включително научната, управленската и финансовата интеграция). В междинната оценка също така се оценява до каква степен финансовите вноски на участващите държави¹ са целесъобразни с оглед на евентуалните потребности на техните национални научноизследователски общности.

Независима група от петима експерти е предприела междинната оценка на BONUS и техните констатации са представени в рамките на подробен доклад за оценка².

В настоящия доклад се представят в обобщен вид основните заключения от междинната оценка и също така са включени бележките на Комисията по тази оценка.

2. КОНТЕКСТ И ОБЩ ПРЕГЛЕД НА BONUS

Балтийско море е уникално: то представлява полузатворено море, един от най-големите в света басейни от бракична вода, частично покрито е от зимен лед и е заобиколено от девет държави, осем от които са държави — членки на ЕС. Околната среда в региона на Балтийско море беше сериозно засегната от множество въздействия, както природни, така и дължащи се на човешка дейност. Сред тях са замърсители като изхвърлени химически оръжия и съединения на тежки метали. Освен това високите равнища на хранителни вещества са свързани с бедните на кислород мъртви зони, цъфтежа на водорасли и въздействията върху естествената флора и фауна. Уникалното биологично разнообразие на региона на Балтийско море беше допълнително засегнато от въвеждането на чужди за ендемичната среда видове, риболова, морския трафик, дейностите в крайбрежните води, изменението на метеорологичните модели, развиващите се икономики с все по-интензивни земеделски практики и увеличаването на крайбрежното население. Тези въздействия сериозно са намалили способността на Балтийско море да осигурява устойчиво стоките и услугите, от които хората имат нужда пряко и косвено под формата на социални, културни и икономически ползи.

¹ Дания, Германия, Естония, Латвия, Литва, Полша, Финландия и Швеция

² <http://ec.europa.eu/smart-regulation/evaluation/search/download.do?documentId=12453881>

През 2007 г. Европейският съвет изрази загриженост за състоянието на околната среда в Балтийско море, което е отразено в Съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно Стратегия на Европейския съюз за региона на Балтийско море³.

Науката може да се справи с тези предизвикателства и да намери решения на неотложните екологични проблеми, пред които е изправено Балтийско море. В резултат на това възниква необходимост от задълбочаване в качествено и количествено отношение на осъществяваните научни изследвания в Балтийския регион чрез разработване и прилагане на напълно интегриран подход, посредством който съответните научноизследователски програми на всички погранични държави могат да бъдат рационализирани и съсредоточени с цел решаване на сложните и неотложни въпроси по координиран, ефикасен и ефективен начин.

В отговор на това и вследствие на постигнатия до момента напредък към по-голяма интеграция в областта на научноизследователската дейност с подкрепата на ERA-NET⁴ от 2003 до 2008 г. и ERA-NET Plus от 2007 до 2012 г., Съветът прикани Комисията да представи предложение за инициатива съгласно член 185 от Договора за функционирането на Европейския съюз (предишен член 169 от Договора за създаване на Европейската общност) за региона на Балтийско море, която дава възможност на ЕС да участва в научноизследователски програми, предприети съвместно от няколко държави членки. Инициативите по член 185 имат за цел дългосрочната интеграция на националните научноизследователски програми с оглед преодоляване на разпокъсаността и интегриране на научно, финансово и управленско равнище.

BONUS е създадена в изпълнение на решението⁵ на Европейския парламент и на Съвета като съвместно предприятие по член 185 на Дания, Германия, Естония, Латвия, Литва, Полша, Финландия и Швеция („участващите държави“) с участието на ЕС.

Общата цел на BONUS е да *„повишава научноизследователския капацитет в региона на Балтийско море, за да се допринесе за разработването и прилагането на „подходящи за целта“ регламенти, политики и управленски практики, да се отговори ефективно на основните екологични и обществени предизвикателства, пред които регионът е изправен сега и пред които ще бъде изправен през следващите години, и да се подобрят ефикасността и ефективността на разпокъсаните понастоящем планиране и подход към научните изследвания в областта на околната среда в региона на Балтийско море чрез обединяване на научноизследователските дейности в системата на Балтийско море в дългосрочна съвместна интердисциплинарна, добре интегрирана и целенасочена многонационална програма. BONUS допринася и за изграждането и структурирането на европейското научноизследователско пространство (ЕНП) в региона на Балтийско море“*⁶.

За да се постигне тази цел, се изисква в рамките на BONUS да се изработи съобразен с политиките стратегически план за научни изследвания, да се увеличи интеграцията и

³ COM(2009) 248 окончателен от 10 юни 2009 г.

⁴ Инструмент за финансиране по 7РП в подкрепа на изграждането на мрежи в областта на научните изследвания http://cordis.europa.eu/fp7/coordination/about-era_en.html

⁵ № 862/2010/ЕС на 22 септември 2010 г.

⁶ Раздел I от приложение I към Решение № 862/2010/ЕС

координацията между презграничните и междуетрасловите публични научноизследователски програми, да се повиши научноизследователският капацитет на балтийските държави, които са по-малко активни в областта на научните изследвания, да се определят подходящи правила и ред за изпълнение за правен субект и управленска структура за съвместно ръководство и да се отправят интердисциплинарни, стратегически насочени съвместни покани за представяне на предложения с участие на множество партньори.

BONUS е програма с бюджет от 100 млн. EUR с максимален размер на финансовата вноска на Европейския съюз от 50 млн. EUR, като последната се равнява, при спазване на това ограничение, на националните вноски на участващите държави. До 25 % от националните вноски могат да бъдат предоставени като непарични вноски под формата на ползване на инфраструктура, осигурена безплатно за използване от бенефициери в рамките на проекти по BONUS.

Изпълнението на BONUS се предприема от европейско обединение по икономически интереси (BONUS EEIG), което е установено в Хелзинки. Секретариатът отговаря за административното, финансовото и договорното управление и се отчита на управляващия ръководен комитет. В състава на ръководния комитет влизат представители на всички участващи държави и той е върховният управляващ орган на програмата. Ръководният комитет взема решения и възлага работата на секретариата. В рамките на този орган Комисията има статут на постоянен наблюдател.

С решението се изисква изпълнението на BONUS да се осъществи на два етапа: първоначален стратегически етап и последващ етап на изпълнение. В рамките на първоначалния стратегически етап BONUS EEIG е изготвило стратегически план за научни изследвания и е одобрило необходимите подробни правила и ред за изпълнение. Тези правила и ред за изпълнение по принцип следват 7РП и се отнасят до правила за финансово управление, проценти за финансиране и изисквания за представяне на доклади, които са посочени в рамките на споразумение за изпълнение, сключено между Комисията и BONUS EEIG през октомври 2012 г. след предварителния одит на способността на BONUS EEIG да управлява програмата и последващите действия във връзка с критични препоръки.

Сключването на споразумението за изпълнение постави началото на етапа на изпълнение на BONUS. Етапът на изпълнение трябва да продължи най-малко 5 години — до октомври 2017 г., и обхваща основно публикуването на покани за представяне на предложения, подбора на предложения и подкрепата на съвместни научноизследователски проекти. Допълнителните дейности включват разпространение на информация, редовно актуализиране на стратегическия план за научни изследвания, взаимодействие с научноизследователската политика, сътрудничество и споделяне на най-добрите практики със съответните научни общности в други европейски морски басейни.

През ноември 2012 г. BONUS публикува първите си покани за представяне на предложения относно *Жизнеспособна екосистема* и *Иновации*. След оценка бяха

препоръчани за подкрепа 7 проекта *Жизнеспособна екосистема*⁷ и 13 проекта⁸ *Иновации*. Безвъзмездните средства за *Жизнеспособна екосистема* са били предоставени в началото на 2014 г., а тези за *Иновации* — по-късно през 2014 г. Трета покана за представяне на предложения относно *Устойчиви екосистемни услуги* беше публикувана през януари 2014 г. и следователно не попада в обхвата на настоящата оценка.

Били са проведени редица събития във връзка с разпространението на информация, включващи и сътрудничество с Хелзинкската комисия (HELCOM)⁹, програмата за региона на Балтийско море¹⁰ и Европейския парламент.

3. МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ЗА ОЦЕНКА НА НЕЗАВИСИМАТА ЕКСПЕРТНА ГРУПА И КОМЕНТАРИ НА КОМИСИЯТА

Докладът за оценка обхваща напредъка на BONUS, постигнат по отношение на предвидените в член 2 и приложение I от решението цели, както и степента на интеграция, качеството и ефективността на изпълнението.

Комисията счита за правилна методиката, която се прилага от експертната група. Основните източници на данни, използвани за оценката, са документи относно програмата BONUS, съответни политики на ЕС и други свързани с региона на Балтийско море програми. Проведени са също така интервюта с широк кръг от вътрешни и основни заинтересовани страни. Те са дали възможност да бъде извършена триангулация на данните и по този начин са допринесли за категорични изводи. Експертната група е наблюдавала например заседание на управляващия ръководен комитет на BONUS, което ѝ е позволило да потвърди, че научноизследователските проекти са правилно подбрани само въз основа на класиране, изготвено на база върховите научни постижения според оценките, предоставени от независимите експертни оценители, и в съответствие с правилата на 7РП.

Тъй като междинната оценка е била извършена в твърде ранен момент на етапа на изпълнение, за да се правят заключения от научните изследвания, подпомогнати по линия на BONUS, основателно е да се счита, че предварителните заключения са били направени въз основа на обхвата на подпомогнатите научни изследвания и резултатите от отпускането на средства за научни изследвания в подобни области, подпомогнати в рамките на предходните ERA-NET.

В раздели 3.1—3.5 се прави обобщение на заключенията на експертите, посочени в доклада за оценка, а позицията на Комисията относно тези заключения е изразена в раздел 4.

⁷ http://www.bonusportal.org/bonus_projects/viable_ecosystem_projects_2012

⁸ http://www.bonusportal.org/bonus_projects/innovation_projects

⁹ Комисия за защита на морската среда на Балтийско море — Хелзинкската комисия; <http://helcom.fi/>

¹⁰ <http://eu.baltic.net/>

3.1 Значение

Целите на BONUS бяха определени в отговор на множеството природни, както и обусловени от човешката дейност въздействия, които сериозно вредят на екологичното състояние на Балтийско море и способността му устойчиво да предоставя стоки и услуги, от които зависи регионът.

През последните години в резултат на регулиране състоянието на околната среда в региона на Балтийско море е подобро, макар че подобренията са по-малки от очакваните, а токсичният цъфтеж на водорасли, бедните на кислород мъртви зони, чуждоземните видове, изтощените рибни запаси и пренаселеното морско пространство остават характерни за Балтийско море.

Балтийско море е почти изцяло затворено, с ниска степен на рецикулация и сложни зависимости между екосистемите, човешките дейности, земята и морето. В доклада за оценка се подчертава трайното значение на интегрирания подход на BONUS. Подчертава се, че участието на всички балтийски държави е от основно значение, тъй като то насърчава общо разбиране и координирани действия за преодоляване на предизвикателствата, пред които е изправено Балтийско море.

В отговор на това в рамките на BONUS е проведена широкообхватна консултация със заинтересованите страни и със съгласието на всички участващи държави е разработен съобразен с политиките стратегически план за научни изследвания, определящ основните потребности от научни изследвания и приоритети, които следва да бъдат разгледани, за да се подобри околната среда на Балтийско море и да се създадат условия за устойчиво развитие, което ще подкрепи икономиките на балтийските държави.

Стратегическият план за научни изследвания¹¹ беше актуализиран през януари 2014 г. след провеждането на друга широкообхватна консултация със заинтересованите страни.

Чрез BONUS продължава преодоляването на разпокъсаното по-рано планиране на научните изследвания в областта на околната среда в региона и е създадена дългосрочна съвместна интердисциплинарна и многонационална научноизследователска програма. BONUS предоставя знания в помощ на научно обоснованото управление и устойчивото развитие за по-добро бъдеще на Балтийско море.

Постигнатата в рамките на BONUS интеграция между националните научноизследователски програми стана възможна след десет години на все по-тясно сътрудничество, подкрепено от предходните ERA-NET.

Като цяло групата стига до заключението, че първоначалните цели, които са обосновавали създаването на BONUS, са все така меродавни, а изпълнението на стратегическия план за научни изследвания ще подпомогне научните изследвания и

---

¹¹ http://www.bonusportal.org/files/2981/Publication_No._14.pdf

иновациите, които продължават да търсят решение на предизвикателствата пред Балтийско море.

3.2 Ефективност

В доклада за оценка се счита, че BONUS е постигнала високо ниво на транснационална научна интеграция чрез съвместното определяне на научноизследователски теми и общата основана на върхови научни постижения оценка на предложения за проекти, извършвана от независими експерти без оглед на националността. Този подход, заедно с дейностите за работа в мрежа, е създал транснационална „общност“ за научни изследвания, която съществено е намалила разпокъсаността на научните изследвания относно Балтийско море и е засилила интеграцията между националните научноизследователски програми.

В доклада за оценка се констатира, че оперативното управление на BONUS EEIG се ръководи от изчерпателен и подходящ набор от процедури. Финансовият надзор се осигурява от изпълнителен директор и квалифициран финансов управител. Счита се, че BONUS EEIG работи ефективно като специализирана изпълнителна структура, която извършва оперативно управление и осигурява прилагането на общи правила за финансиране.

След проведени интервюта и вследствие на извършено наблюдение беше счетено, че управляващият ръководен комитет е ефективен, между членовете има взаимно доверие, а използваният подход за решаване на проблемите е конструктивен. Комисията присъства като наблюдател в ръководния комитет и коментарите ѝ бяха счетени за ценни в подкрепа на конструктивни дискусии съгласно правната рамка на BONUS.

Общите правила за финансиране и отделният бюджет за всяка покана за представяне на научноизследователски предложения по BONUS гарантират финансова интеграция. Проектите се подбират след централизирана оценка, извършена от независими експерти, които прилагат правилата на 7РП, и единствено въз основа на класиране по резултати, без да се вземат предвид други фактори като национални квоти.

Към датата на доклада Европейският съюз и участващите държави са подкрепили съвместно 20 научноизследователски проекта на стойност 32 млн. EUR, които разглеждат важни теми като намаляване на освобождаването на биогенни елементи от брега, насърчаване на устойчиво рибарство, подкрепа за подобреното наблюдение на морската среда и последиците от комбинирани морски дейности. След трета покана за представяне на предложения безвъзмездните средства в подкрепа на по-нататъшни проекти, които са били оценени успешно от независими експерти, прилагащи правилата на 7РП, понастоящем се финализират и до приключване на програмата BONUS през 2017 г. ще бъдат отправени допълнителни покани за представяне на предложения.

В рамките на поканата за представяне на предложения *Иновации* предприятията представляваха 25 % от успешните бенефициери, като 16 % от тях бяха МСП. При все това, поради по-фундаменталния научноизследователски подход, само 3 % от успешните бенефициери по поканата за представяне на предложения *Жизнеспособна*

екосистема бяха МСП и следователно е необходимо предприемането на мерки за увеличаване на участието на МСП.

Като се изхожда от обхвата на подкрепените проекти и резултатите от съответните научни изследвания, подкрепени от предходни ERA-NET, в доклада за оценка се изразява мнението, че качеството на научните изследвания, подкрепени по BONUS, се очаква да бъде високо и широко цитирано.

В доклада за оценка се оценява проактивната комуникационна политика на програмата, която редовно публикува бюлетини, брошури и специални брифинги. BONUS участва в организации със сходна дейност като HELCOM, JPI Oceans¹² и ICES¹³. BONUS също така често е основен оратор на събития във връзка с морски изследвания и на други събития, свързани със сътрудничество за изследователска дейност, например Европейския ден на морето, конференцията EurOcean и стратегическия форум на ЕС за региона на Балтийско море. BONUS EEIG е проучила ефективността на дейностите си по разпространение на информация и ще използва тези резултати, за да подобри насочеността и повиши интереса към своите публикации с цел постигане на максимално въздействие.

Въздействието на BONUS вероятно ще бъде засилено чрез политиката за отворен достъп до данни и използването на публично достъпни бази данни за метаданни, които ще направят резултатите по-широко достъпни и ще дадат възможност за по-добро разбиране на механизмите, които застрашават околната среда на Балтийско море.

BONUS подкрепя Клуб на младите учени със събития за насърчаване на по-богати професионални умения, като например умения за представяне на научни изследвания пред ненаучна аудитория. С такива събития се подкрепя способността на научните изследователи да взаимодействат с широката общественост и така да увеличават въздействието от работата си.

Ангажиментите за национално финансиране от участващите държави са поети в началото на програмата BONUS за целия ѝ срок на действие. Някои от участващите държави са заделили повече средства от останалите. Опитът от първите покани за представяне на предложения по BONUS показва несъответствие между заделените национални средства и съответните средства, необходими за подпомагане на националните бенефициери след резултата от всяка оценка. В някои случаи предвидените национални средства не са достатъчни за подпомагане на нуждите на успешните национални бенефициери. Досега е било преодолявано с гъвкавост от страна на съответните участващи държави, които са предоставяли допълнително финансиране. При все това, намирането на решения поотделно за всеки случай е породило несигурност и е удължило периода до отпускането на безвъзмездни средства.

Друг въпрос е свързан с дела на националните вноски за BONUS, предоставени като непарично участие под формата на безплатно ползване на инфраструктура, предоставена в рамките на проекти по BONUS. BONUS EEIG е предвидила, че стойността на непаричните вноски ще бъде 25 % от общия размер на националните вноски, което се равнява на максималната стойност, позволена в решението. Първите

¹² ИСП „Здрави и продуктивни морета и океани“: <http://www.jpi-oceans.eu/>

¹³ Международен съвет за изследване на морето: <http://www.ices.dk>

сведения обаче са, че са били представени по-малко от очакваните национални непарични вноски под формата на ползване на инфраструктура. Ако това продължи, предвидените парични вноски от участващите държави няма да бъдат достатъчни и ще трябва да бъдат увеличени, за да се компенсира този недостиг.

3.3 Ефикасност

В секретариата на BONUS работят седем лица и в доклада за оценка е преценено, че този брой е достатъчен за управление на програмата с ограничен резервен капацитет в случай на отсъстващи поради заболяване, отпуск и др.. Размерът на текущите разходи за BONUS е ограничен до 5 млн. EUR по силата на решението, а според доклада за оценка при 5 % от общите разходи това представлява добра стойност. В доклада за оценка също така се отбелязва, че участващите държави предоставят на секретариата, извън структурата на BONUS по силата на член 185, допълнителни средства в подкрепа на допълнителни дейности като семинари, публикации и разпространение на информация. Следователно сумата от 5 млн. EUR не покрива в пълна степен разходите по всички дейности, свързани с управлението на програма BONUS. Ако допълнителните дейности извън приложното поле на член 185 бъдат взети предвид, пълният размер на текущите разходи би бил по-близо до 7 млн. EUR — размер, сходен с дела на разходите за управление, приложим за научноизследователски проекти на ЕС.

В доклада за оценка се отбелязва, че стратегическият етап отнема по-дълъг период от предвидените 18 месеца главно поради затруднения, свързани с формулирането на подробни правила и ред за изпълнение в необходимата правна рамка, които да бъдат приети от всички заинтересовани страни.

Средният дял на съответните средства за научноизследователска дейност, предоставяни чрез BONUS, се оценява на 14 % в доклада за оценка.

В същия доклад се посочва, че управлението на вноските за национално финансиране поотделно от всяка институция за национално финансиране¹⁴ е създадо ненужно усложнение. В следствие на това за всяка покана BONUS EEIG трябва да сключва отделни споразумения за финансиране с всяка съответна институция за национално финансиране, за да гарантира правилно изплащане на националните средства, прилагане на общите правила за финансиране и права за извършване на одит. Впоследствие институциите за национално финансиране разпределят своите плащания между съответните бенефициери съгласно споразумението за финансиране. Това умножава потоците на финансиране и тяхното администриране. На равнище проект всеки бенефициер получава два потока на финансиране и трябва да представя два доклада — на BONUS EEIG и на национално равнище. Очевидно не е ефективно по този начин да се управляват многобройни потоци на финансиране в рамките на една интегрирана програма.

BONUS е малка инициатива в сравнение с другите инициативи по член 185. При все това административните изисквания са подобни, независимо от размера на съответното

---

¹⁴ Възможността за управление на националните средства поотделно произтича от раздел 3.4 от приложение 1 към решението, където се посочва, че „Отделни участващи държави може да решат да управляват собственото си национално финансиране и да предназначат паричните си вноски изключително за вътрешни научни изследвания, избрани на централно ниво, или да предоставят паричните си вноски за централно управление от страна на BONUS EEIG“.

финансиране. Следователно административната тежест за BONUS е относително висока предвид нейния размер.

3.4 Добавена стойност за ЕС

В доклада за оценка се отбелязва, че Балтийско море представлява сложна среда, в която има много взаимосвързани участници в различни области като транспорт, туризъм, риболов, планиране и селско стопанство. Балтийско море представлява почти затворена среда, в която е необходимо да бъдат прилагани принципите на кръговата икономика, за да се гарантира дългосрочно устойчиво развитие. Балтийско море е заобиколено основно от държави — членки на ЕС, от което следва, че то е регион, в който координирани макрорегионални действия на ЕС като BONUS оказват голямо въздействие.

Намесата на ЕС помага за преодоляване на разпокъсаността и улеснява създаването на критична маса от знания и финансови ресурси за справяне с предизвикателствата, пред които е изправено Балтийско море. Вноските на участващите държави са осигурили пряк стимулиращ ефект в размер на 50 % по отношение на инвестициите на ЕС. Според доклада за оценка целите на BONUS не могат да бъдат постигнати без намесата на ЕС.

В доклада за оценка се отбелязва, че BONUS е разработила ефикасен механизъм за сътрудничество чрез използване на меморандуми за разбирателство, с които се дава възможност на структури от Руската федерация да участват без каквато и да било подкрепа от ЕС. Комисията счита, че това участие е ценно за улесняване на общите подходи към справяне с проблемите в Балтийско море, които са предмет на безпокойство за ЕС.

3.5 Съгласуваност

BONUS представлява междуведомствена инициатива, която е подходяща за справяне с разнообразните предизвикателства, пред които е изправено Балтийско море.

В доклада за оценка се посочва важният принос на BONUS за стратегията на ЕС за региона на Балтийско море и нейния предмет *„да се спаси морето“*. Изрично позоваване на BONUS се прави например в докладите на Комисията относно *„Управление на макрорегионалните стратегии“*¹⁵, *„Добавената стойност на макрорегионалните стратегии“*¹⁶, *„Изпълнение на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море“*¹⁷, както и в съобщението *„Стратегия на Европейския съюз за региона на Балтийско море“*¹⁸.

Освен това BONUS подкрепя иновациите, което допринася за подпомагане на устойчива *„синя икономика“* съгласно целите на съобщението на Комисията *„Син растеж: Възможности за устойчив растеж в морските дейности и корабоплаването“*¹⁹ и конкретното позоваване на BONUS, направено в Работен

¹⁵ COM(2014) 284, май 2014 г.

¹⁶ COM(2013) 468, май 2013 г.

¹⁷ COM(2011) 381, юни 2011 г.

¹⁸ COM(2012) 128, март 2012 г.

¹⁹ COM(2012) 494, септември 2012 г. и http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth/

документ на службите на Комисията „Програма за устойчив син растеж за региона на Балтийско море“²⁰.

Признава се приносът на BONUS към устойчив риболов в Балтийско море съгласно общата политика на ЕС в областта на рибарството²¹. Освен това в рамките на BONUS се разглежда преходната зона суша-море и се подкрепя въвеждането на общи подходи към измерването на доброто екологично състояние съгласно рамковата директива на ЕС за морска стратегия²².

BONUS е съгласувана с работата на Хелзинкската комисия (HELCOM) и прилагането на Конвенцията от Хелзинки, представляваща основното международно споразумение за защита на морската среда на Балтийско море. BONUS е наблюдател в рамките на този орган, а в доклада за оценка се подчертава значението на научните изследвания по BONUS за изпълнението на плана за действие за Балтийско море на HELCOM.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Оценката се счита за надеждна и отразява резултата от логичен анализ, базиран на подходяща методика, използвана от група от висококвалифицирани експерти. На тази основа Комисията счита, че BONUS постепенно постига своите цели и успешно е създавала интегрирана научноизследователска и развойна програма за справяне с предизвикателствата пред Балтийско море. BONUS преодолява разпокъсаността на научноизследователските програми, обединява различни умения и съсредоточава това усилие върху създаване на важни познания и иновативни решения за преодоляване на екологичните проблеми на Балтийско море. Отбелязва се, че поради междуправителствения характер на BONUS и различните структури за финансиране на научните изследвания в участващите държави е трудно ясно да се определи количествено делът на националните средства, мобилизирани посредством BONUS.

Макрорегионалният подход на BONUS към Балтийско море и неговата риболовна зона е дал възможност за по-силно въздействие от въздействието, което би могла да окаже една по-всеобхватна програма, насочена към ЕС като цяло. Създаването на по-тесни връзки между BONUS и програмата за региона на Балтийско море допълнително засилва въздействието и съответства на целите на „Хоризонт 2020“²³, която също има за цел допълнително засилване на взаимодействието между научните изследвания и европейските структурни и инвестиционни фондове.

BONUS включва планиране на научните изследвания, подкрепя създаването на европейско научноизследователско пространство и има принос за няколко ключови политики, по-конкретно: стратегията на ЕС за региона на Балтийско море, рамковата директива на ЕС за морска стратегия, общата политика на ЕС в областта на рибарството и плана за действие за Балтийско море на HELCOM.

Въпреки че е постигната дългосрочна интеграция с особено високо равнище на научната и управленската интеграция, се отчитат затруднения в сферата на финансовата интеграция.

²⁰ SWD(2014) 167, май 2014 г.

²¹ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/index_bg.htm

²² Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда

²³ <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/>

С оглед подобряване на възможните резултати от BONUS в доклада за оценка се правят следните препоръки:

1. Изготвяне на обобщение на резултатите от научните изследвания, подкрепени от BONUS, от началото му като ERA-NET до текущия му статут като инициатива по член 185. В това обобщение следва да се подчертаят постиженията и въздействията.
2. Преминаване към обединяването на национални средства с цел намаляване на броя на различните потоци на финансиране и усложненията, причинени от тях. Това би гарантирало по-ефикасно управление, намаляване на времето за предоставяне на финансиране и преодоляване на трудностите, свързани с прилагане на общите правила за финансиране в националните администрации.
3. Предприемане на мерки за предоставянето на по-високи непарични вноски под формата на ползване на инфраструктура за проекти по BONUS. Например националните администрации могат да осигурят стимули за частично субсидиране на предоставянето на инфраструктура за целите на BONUS. Ако предоставянето на непарични вноски под формата на ползване на инфраструктура не може да бъде увеличено, ще бъдат необходими допълнителни национални парични вноски, за да се гарантира, че BONUS е изпълнена изцяло.
4. Предприемане на мерки за това да се гарантира, че проектите по BONUS изграждат взаимодействия и мрежи с други проекти и инициативи в региона на Балтийско море.
5. Засилване на взаимодействието между консултативния съвет и ръководния комитет на BONUS, например чрез виртуални онлайн срещи.
6. Съсредоточаване на комуникациите, в които се подчертават въздействията на BONUS, върху потребностите на конкретни групи от заинтересовани страни: институции, конвенции, политики, генерални дирекции на Комисията, министерства и регионални органи, включително органите, отговорни за регионалното развитие.
7. Участващите държави и Комисията следва да засилят стратегическите комуникации с различните генерални дирекции, участващи в „Хоризонт 2020“, относно потенциала на резултатите от научните изследвания, финансирани по BONUS, за политиката. Участващите държави следва да повишат своята осведоменост за въздействието на BONUS върху техните национални програми в по-широк план, например по отношение на управлението на риболова, регионалното развитие, развитието на крайбрежните зони, селското стопанство и пр.
8. Подобряване на мониторинга на BONUS чрез по-системно събиране и анализиране на данни относно резултатите от и въздействията на BONUS, например посредством гарантиране на редовното ефективно проучване на

мненията на заинтересованите страни и чрез проследяване на тенденциите в общия размер и дела на националните средства, предоставяни чрез BONUS.

9. Насочване на съобщенията за покани за представяне на предложения към МСП и оказване на допълнителна подкрепа при получаване на заявления от МСП, както и улесняване на тяхното участие в създаването на консорциуми за проекти.

Комисията приема тези препоръки и счита, че те се базират на подходящ анализ и надеждна методика. Препоръките ще бъдат обсъдени между Комисията и BONUS EEIG, а изпълнението им ще бъде проследявано като част от надзорната дейност на Комисията върху програма BONUS.

Втора и трета препоръка, свързани с предоставянето на национални средства, се считат за особено важни. Управлението на национални средства поотделно за местните бенефициери е довело до по-малко ефикасна структура. Липсата на „реален общ бюджет“ за обединяване на националните средства поражда риск от недостиг на налични национални средства за подкрепа на успешните бенефициери от определени държави, подали заявления по покани съгласно BONUS от по-късни периоди. За да се избегне това, участващите държави трябва да могат да гарантират, че са налични достатъчно национални средства, с които да може да се подкрепят всички успешни бенефициери на проекти по BONUS. Освен това според първоначалните данни е налице потенциален недостиг в стойността на предоставените национални непарични вноски под формата на ползване на инфраструктура. Ще бъде необходимо всеки недостиг да се компенсира чрез предоставяне на повече непарични вноски под формата на безплатно ползване на инфраструктура в рамките на проекти по BONUS или чрез увеличаване на националните парични вноски. Като последица е възможно BONUS да не бъде изпълнена до пълната очаквана финансова стойност за програмите в размер на 100 млн. EUR.

Освен това, съгласно тези препоръки, Комисията ще се стреми по-системно да събира и анализира данни от практическо значение, за да подобри мониторинга на въздействията, произтичащи от програма BONUS, и ще засили съобщаването на резултатите от анализите на съответните служби на Комисията.

Комисията би искала да благодари на експертната група за доклада, изготвен от нея след междинната оценка на програма BONUS.